

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk
Kerkelijk actueel
Voor de jeugd Sprekend verleden

MEDITATIE

Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en in der eeuwigheid.

Hebreeën 13:8

De gemeente van de Hebreeën is moedeloos. Dat is wel duidelijk uit de brief. De brief is geschreven aan het einde van de apostolische tijd. De voorgangers gingen weg of vielen weg. Een voorganger is in zekere zin ook een voor-bij-ganger. Maar wie er ook komt en wie er ook weggaat en wat er ook verandert, *Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde*.

Gisteren was Hij de Zaligmaker. En Hij is het nog steeds. Want in Zijn Naam moet gepredikt worden, bekering en vergeving der zonden. En overal waar dat wordt verkondigd, daar bewijst Hij door Zijn Geest dat Hij nog steeds Dezelfde is.

En tot wie komt dat Woord? Tot mensen die ook een gisteren en een heden hebben. En dat gisteren begint in Adam. In het paradijs. Waar wij God de rug hebben toegekeerd. Dat was gisteren. Maar in het heden is dat nog steeds zo. Ook wij zijn gisteren en heden dezelfde. En we blijven het tot onze laatste snik. We nemen alles van gisteren mee. Al onze schuld. En onze verdorven aard. Beginnen wij dat al een beetje te leren? Gisteren en heden nog steeds dezelfde zondaar. Wie ben ik geweest en wie had ik moeten zijn?

Maar als het Woord dan eens open mag gaan. Wat er van getuigt, dat indien wij ontrouw zijn, Hij getrouw blijft. En dat Hij Zichzelf niet kan verloochenen. Want Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde. Bij alles wat er verandert. Bij het wegvallen van de apostelen. En bij het weggaan van voorgangers, mocht Paulus de boodschap brengen dat Christus blijft en ook in het heden Dezelfde blijft. Temidden van alles wat onzeker is, Hij is de constante. Hij blijft dezelfde.

Heden. Dat heeft ook voor ons betekenis. Het heden wordt de waan van de dag genoemd. We leven in een jachtig en vluchtig heden. De tijd, het heden vliegt. En het gevaar is zo groot dat wij ons laten meesleuren. En dat we het heden alleen maar gebruiken om te werken. En om ons te ontspannen. En als het gaat om het zoeken van de Heere, dan denken we en sommigen zeggen het, dat komt morgen.

Maar dan leven we gevaarlijk. *Heden zo gij Zijn stem hoort, verhardt uw harten niet!* Dat is de manier waarop de Bijbel het heden aan de orde stelt. Bekeert u. Niet morgen, niet over 10 jaar, maar heden.

En Jezus is heden nog Dezelfde. Johannes Calvijn merkt hierbij op dat de Heere Jezus in het gewaad van Zijn Woord aanwezig is. Net zo werkelijk als tijdens Zijn omwandeling is Hij aanwezig. Door Zijn Geest en in het Woord. En is dat geen machtige boodschap in het heden? Dat de Heere Jezus nog steeds Dezelfde is als 2000 jaar geleden? Is dat niet tot troost van een moeder of een vader die worstelt met de zielen

van hun kinderen. De Heere Jezus heeft 2000 jaar geleden gezegd: *Laat de kinderkens tot Mij komen, en verhindert ze niet*. En Hij zegt het ook vandaag. Want Hij is heden Dezelfde. En dat is Hij ook voor een onwaardig en hopeloos mens net als de bloedvloeiende vrouw. Of voor een blinde bedelaar als Barthimeus. Voor ieder die met zijn zonden en ellenden tot Hem zich ter genezing went. Want Hij is Dezelfde. Met hetzelfde bewogen hart als toen. Met dezelfde genade als toen. Maar ook in de toekomst. Tot in eeuwigheid.

En wat dat betekent, dat is voor ons moeilijk voor te stellen. *Eeuwigheid*. Wij vinden 100 jaar al verschrikkelijk lang. Maar in de eeuwigheid, dan is 100 jaar als een zandkorreltje in de Sahara-woestijn.

En zelfs dat is dan nog maar een fractie van wat de eeuwigheid is. Oneindig. Ons leven is niets vergeleken bij de eeuwigheid. En toch zal het in ons leven beslist worden waar wij de eeuwigheid gaan doorbrengen. Wat is ons leven ernstig. Laten we het niet vergeten dat het heden de tijd is waarin de beslissing valt.

En wat betekent het dat Jezus Christus in der eeuwigheid Dezelfde blijft? Wel dat Hij er voor zorgt dat Zijn Kerk door de strijd toch thuis zal komen. Daar staat Hij voor in. Hij zegt: *Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet zal ophouden*. Al worden ze heen en weer gegooid, al schudt het leven op zijn grondvesten. Dan zijn er toch die biddende handen. Die doorboorde handen. *Ik heb voor u gebeden...*

En Hij zal er voor zorgen dat ze thuis komen. Want Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en tot in eeuwigheid. Wie in Hem gelooft, die zal leven, al ware Hij ook gestorven.

Want Hij is gisteren en heden en tot in der eeuwen eeuwigheid Dezelfde.

Hij zal Zijn werk voor mij volenden.

Ds. M.A. Kempeneers

Benevolentia Dei

In zijn voorwoord op de Bijbelvertaling van Genève uit 1546 schrijft de reformator Johannes Calvijn enkele diepe zaken over het Woord van God. Hij schrijft dat de Heilige Schrift de sleutel is die de toegang opent om het Koninkrijk van God binnen te gaan. En dat het de band is die ons met God verbindt. De Heilige Schrift is het bewijs van Zijn genadige goedheid en het getuigenis van Zijn goede wil om ons te laten weten waar het heil gelegen is. Dat is mooi gezegd: een getuigenis van Gods goede wil. In het Latijn: Benevolentia Dei. Als de Heere ons onder het Woord brengt, dan is dat een bewijs van Zijn welwillendheid om ons zalig te maken. Ook al is dat een oordeelswoord, dan nog bedoelt de Heere dat positief. Niet om ons te verderven, maar om ons te behouden. Dat heeft de koning van Ninevé ook begrepen.

Jona 2:9

9 Wie weet, God mocht Zich wenden, en berouw hebben; en Hij mocht Zich wenden van de hittigheid Zijns toorns, dat wij niet vergingen!

Want hoe kon de koning van Ninevé nu denken dat God na 40 dagen Ninevé niet zou omkeren maar dat Hij hen genadig zou zijn? De boodschap van Jona was toch duidelijk? En toch zegt de koning het. 'Wie weet, God mocht van gedachten veranderen'. Maar waar put de koning dan hoop uit? Wel de koning heeft hoop geput uit de 40 dagen, die Jona noemde. In dat getal hoorde de koning iets van de welwillendheid van God. En dat was genoeg om hem en het volk voor wanhoop te bewaren.

En opnieuw zeg ik, jonge mensen, wij hebben zoveel meer gehoord om op te hopen dan de mensen uit Ninevé. Wij hebben het profetische Woord dat zeer vast is. Wij horen meer dan dat er een tijd is om geboren te worden en een tijd om te sterven. Maar wij mogen horen dat de Heere geen lust heeft in de dood des goddelozen. Wij mogen horen dat God Zijn Zoon in de wereld gezonden heeft, niet om de wereld te verderven, maar om de wereld te behouden. En hebben we daar nu al op leren hopen? Net zoals die mensen uit Ninevé?

De Heere Jezus zegt in Mattheüs 12: 41 *De mannen van Ninevé zullen opstaan in het oordeel met dit geslacht, en zullen hetzelfde veroordelen; want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jonas;*

en ziet, meer dan Jonas is hier!

Zullen die mensen van Ninevé ons straks ook moeten veroordelen? Dan zullen ze zeggen: jullie hebben veel meer gehoord dan wij. Wij hoorden alleen maar het oordeel, en wij zagen alleen die gerichtsprofeet Jona. Maar jullie hebben de woorden des levens gehoord, en jullie zagen de Heere Jezus Christus! Hoe kan het toch dat je je niet bekeerd hebt? Dat je niet aan Zijn voeten terecht bent gekomen?

Maar als het echt nood is in ons leven, dan zullen we dat wel gaan doen. En ook al klinkt er uit Gods Woord een oordeelswoord, dan val je de Heere toch te voet. En dan zeg je net als Job: *Ik zal mijn Rechter toch om genade bidden.*

En dan ligt er op de bodem van het hart toch iets van een stille hoop op God. En dan geeft de Heilige Geest weleens licht over het Woord. Want de Geest overtuigt niet alleen van zonde, maar Hij laat je ook iets zien van Gods barmhartigheden. En die hoop die wordt gewekt door het Evangelie. En zalig de zondaar die op dat onfeilbaar Woord mag hopen en leert roepen tot Christus. *Zone Davids, ontferm U mijner!*

Dan valt er weleens zo'n lichtstraaltje in je ziel, en dan doet zo'n belofte weleens kracht. *Dit is een getrouw woord, en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is, om de zondaren zalig te maken...* En als je dan mag horen prediken over de Heere Jezus, dan zeg je: *Wie weet... God mocht Zich wenden.* Zou het voor mij dan ook nog kunnen?

In de 2e Wereldoorlog ging het alarm vaak af. Als er weer Duitse bommenwerpers aan kwamen, dan klonken de sirenes. En je was wel dwaas als je dan geen schuilplaats zocht. In Ninevé klonk de alarmerende boodschap van Jona en de inwoners hebben de toevlucht gezocht bij de Heere.

Uit Gods Woord klinkt ook het alarm. *Bekeert u, bekeert u, waarom zoudt ge sterven?*

Zoek toch een veilig heenkomen. Roep Hem aan in de dag der benauwdheid en Hij zal u er uit helpen.

Wie weet, God mocht Zich wenden...

Ds. M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

Crisis

Wat is er nodig om uit de huidige crisis te komen waarin onze kerken zich bevinden? Uiteraard lopen de antwoorden op die vraag helaas ver uiteen. Wel keren er in gesprekken en discussies over de ontstane situatie vaak drie dezelfde opmerkingen terug. Daarbij gaat het om gebed (1), liefde (2) en ootmoed (3).

1. Gebed

Regelmatig klinkt de oproep tot gebed. In de huidige crisis zou er vooral één weg gegaan moeten worden en dat is die van het gebed. En wie zou daar wat van durven zeggen? Wie kan daar wat op tegen hebben? Een christelijke kerk is immers een biddende kerk, of zij is geen kerk.

Wat dat betreft is en blijft er inderdaad alle reden om in alle tijdelijke en geestelijke nood de HEERE aan te lopen als een waterstroom. In hoeveel kerken zal er het achterliggende jaar ook niet zijn gemediteerd of gepreekt over Jesaja 26 vers 20? Wat lezen we daar een dringende Goddelijke oproep tot gebed: *"Ga heen, Mijn volk, ga in uw binnenste kamers, en sluit uw deuren na u toe; verberg u als een klein ogenblik, totdat de gramschap overga."*

Het persoonlijk en gemeenschappelijk gebed is dan ook van grote betekenis. Het aanhoudend, ootmoedig, vrijmoedig, zuiver, pleitend, krachtig en dankend bidden, zoals ds. F. Bakker in zijn "Gebedsgestalten" dat beschrijft. Maar daarin wijst hij ook vanuit de brief van Jakobus op het kwalijk bidden. Dat er in de binnenkamer dwaze maagden zijn, die de ware gebedsgestalte missen. Want, zo schrijft hij: *"Het gebedsleven is veel te teer dan dat het een ongodvruchtige levenswandel verdragen kan."* Om even later te vervolgen: *"Ook waren er vele meesters. De één wist het nog beter dan de ander. Wat stonden ze hoog, die meesters, zij wisten het. Zij waren geen armen van geest, want dat zijn mensen, die het juist niet weten. Grote stukken*

werden er verhandeld, maar één stuk kenden zij niet, namelijk, dat de mens zelf aan stukken moet." Zalig zo'n kerk-in-de-crisis met voorgangers én gemeentelieden die als armen van geest niet ophouden om te smeken om Gods leiding!

Maar daarbij mogen we niet vergeten dat we ondertussen zelf persoonlijk én kerkelijk moeten doen wat de HEERE niet voor ons doet, maar wél van ons vraagt naast het gebed: om te breken met zonden. Om een ongodvruchtige leer en/of levenswandel niet te verdragen en niet te gedogen. Was dat het ook niet wat de gemeente van Filadelfia te horen kreeg? *"Gij hebt kleine kracht, en gij hebt Mijn Woord bewaard en hebt Mijn Naam niet verloochend. (Openb. 3:8)"* Daar komt het op aan!

Is er gebed nodig in deze crisis? Nou en of! En er zijn ook bidders die iedere dag hun knieën buigen en de nood van onze kerken voor de HEERE neerleggen en het met Habakuk meebidden: *"In de toorn gedenk des ontfermens."* Maar dit laat onverlet dat een biddende kerk óók een handelende kerk is.

2. Liefde

We zijn geroepen om God lief te hebben boven alles en onze naaste als onszelf. En zeker in een crisistijd wordt die onderlinge liefde op de proef gesteld. Vandaar dat regelmatig wordt benadrukt dat we elkaar als broeders van hetzelfde huis moeten liefhebben.

Maar terecht wees ds. C.P. de Boer enkele weken geleden tijdens een predikantenbijeenkomst van bezinning en gebed in Amersfoort erop hoe de kerkvader Augustinus weliswaar bewogen was met het volk; lankmoedig over hen die hun zonden beleden, zich bekeerden en terugkwamen tot de schoot van de kerk; maar óók duidelijk en oprecht was tegenover hen die dwalen. Daarom kan een beroep op de benodigde broederlijke liefde niet worden vereenzelvigd met het laten voortduren van zaken die tegen Schrift

en belijdenis ingaan. Dat is juist helemaal géén liefde.

Wat is échte broederlijke liefde?

Om elkaar te vermanen als dat nodig is. Daarom behoort de kerkelijke tucht ook tot de schatten van de kerk op aarde. Tucht en liefde horen juist bij elkaar! De tucht heeft namelijk de bekering op het oog. Op dat laatste wijst Jakobus aan het slot van zijn brief: *"Broeders, indien iemand onder u van de waarheid is afgedwaald, en hem iemand bekeert, Die wete, dat degene, die een zondaar van de dwaling zijns wegs bekeert, een ziel van den dood zal behouden, en menigte der zonden zal bedekken."*

3. Ootmoed

Augustinus' antwoord op een vraag van een leerling wat de eerste drie vruchten van genade zijn, wordt ook meer dan eens aangehaald: ootmoed, ootmoed en ootmoed. En daarbij wordt er dan op gewezen dat het van kerkelijke hoogmoed getuigt om zo overtuigd te zijn van je eigen (Bijbels) gelijk en daarmee anderen bepaalde ruimte te ontfangen.

Maar sinds wanneer kan een ootmoedige houding niet samengaan met het laten horen van een helder bazuïngeluid? De dichter van psalm 119 weet daar in elk geval wel van: *"Ik ben een vriend, ik ben een metgezel van allen die uw Naam ootmoedig vrezen én leven naar Uw Goddelijk bevel."*

Ds. W.L. van der Staaij

Het nut van de Catechismus

Leren is de mens eigen. Het is een ingeschapen levenstrek van de Heere. Het leren begint al na de geboorte. Het leren drinken, eten, lopen en spreken. In de jeugdperiode is er veel te leren wat van betekenis is voor de levensontwikkeling en levenstoe-komst. Het kunnen, het kennen, het bereiken is verschillend. Men wordt tot een beroepskeuze geleid. Terecht staat in een belijdenis dat elk eerbaar beroep een Goddelijk beroep is. De grote en getrouwe Le-raar Jezus Christus spreekt van talenten. Hij begint in het onderwijs bij vijf talenten. Jezus eindigt niet bij drie, maar bij één. Laten we het goed onthouden. De bezitter van één talent wordt ook gestraft van-wege het niet werken met het ene talent. De trouwe werker wordt geëerd. De trouw wordt beloond. Het leren neemt tijdens het leven niet af. Afleren en aanleren zijn van betekenis voor de samenleving. Bijzonder wanneer het geestelijk leven functioneert. Dan is er het voortdurend gebed om te leren. Gebed om te kennen en te geloven. Het gebed is er om te volharden in het liefhebben, hopen en geloven. Men wordt een bedelaar aan 's Heeren genadetroon. Het leren heeft ook betrekking op de kerkdiensten. In de dienst komt het allereerst aan op het doen van de Heere in en door de prediking. Dat schittert ook in de naamgeving: Leerdienst. De tweede dienst op zondag kreeg die naam toen de waarde en betekenis van onderwijs gegeven in de Heidelbergse Catechismus een plaats kreeg in de middag- of avonddienst. In de tijd van de Reformatie was de Kerk het leerhuis van de hele gemeente. Jongeren en ouderen waren aanwezig. De aan de orde zijnde zondagsafdeling werd behandeld. Kennis voor hoofd en hart, voor spreken, doen en laten. De Catechismus fungeerde als een hulpmiddel voor het lezen en verstaan van de Schriften. Opvallend is dat we in het oude Gere-formeerde kerkboek voor de tweede dienst speciale gebeden vinden. Een gebed voor de leer van de catechismus en een gebed na de leer van de catechismus. In het eerste gebed lezen we: "Wij bidden U dat Gij ons duister verstand wilt verlichten met Uw Heilige Geest en ons wilt geven een zachtmoedig hart van hetwelk alle opgeblazenheid en vleselijke wijsheid, die vijandschap tegen U is, geweerd zij opdat wij Uw Woord horende, het recht verstaan mogen en ons leven daarnaar richten." Het doen door de gemeente lijkt de eerste plaats te hebben. Echter de Heilige Schrift wijst op het doen van de Heilige Geest. Het opwekkingslied lijkt van meer waarde te zijn dan de Bijbelse liederen. In de dienst behoort het Woord van God de Heere te spreken. Het Woord dient gezongen te worden en het gebed dient Bijbels te zijn. Voor de leer, het leren is de catechismuspre-diking van belang. Ursinus, één van de hoofdop-stellers van de Catechismus, heeft het schatboek, een verklaring van de Catechismus, geschreven. De titel van een artikel is: "Waarom is de leer van de Catechismus in de gemeente nodig." De Catechis-

mus en het leren ervan is zeer nodig. God de Heere heeft het Zelf bevolen. Ex. 12:26v, Ex. 13:8, Deut. 4:9, Deut. 6:6, Deut. 7, Deut. 16:18v en Deut. 32:46. Gods eer vordert het dat Hij niet alleen door vol-wassenen maar ook door kinderen recht gekend en geprezen wordt. Psalm 8:3. Uit de mond der kinder-kens en zuigelingen hebt Gij sterkte gegrondvest. De leer van de Catechismus kan tot troost zijn en kan de zaligheid bevorderen. Van de kennis van God en Zijn Zoon Jezus Christus spreekt Joh. 17:3. Het eeuwig leven is kennen. Zonder deze kennis wordt niemand zalig. De Heilige Geest maakt jongeren en ouderen tot leerling. Zij blijven leerling van het Woord. Leer-ling van de aangenomen leer. Beide gaan samen: Het Woord en de leer. Van jongs af moeten jongeren onderwezen worden en de ware Godzaligheid dient ingeplant te worden. Lees hiervoor Salomo's verma-ning, Spr. 22:6. Leer de jongen de eerste beginselen naar de eis zijns wegs; als hij ook oud zal geworden zijn, zo zal hij daarvan niet afwijken. De regel en toetssteen van alle leringen moeten aan alle mensen bekend zijn om niet gemakkelijk verleid te kunnen worden. Daarom vermaant de Heiland, Matth. 7:15 Wacht u van de valse profeten. En Paulus zegt, 1 Thess. 5:21, Beproeft alle dingen. En de apostel, 1 Joh 4:1 Beproeft de geesten, of zij uit God zijn. In de Catechismus worden de Tien Geboden, de geloofsar-tikelen en andere bijzondere hoofdzaken geleerd. De Catechismus is nodig voor wie aan de Hogescholen studeren met een doel. 1 Tim. 4:6 Als gij deze dingen de broederen voorstelt, zo zult gij een goed dienaar van Jezus Christus zijn, opgevoed in de woorden des geloofs en der goede leer welke gij achtervolgd hebt. Er bestaat geen heerlijker en nuttiger kennis dan die in de Catechismus geleerd is en in de Christelijke leer onderwezen wordt. De bedoeling van deze leer is onze troost en zaligheid. Deze zaligheid bestaat in het genieten van God als het hoogste Goed. Onze troost bestaat in een vast vertrouwen en een zeke-re verwachting van het eeuwig leven. Waarvan de voorsmaak al in dit leven genoten wordt. Wie het hoogste Goed bezit is zalig. Van Zacharias Ursinus las ik dat hij in zijn studententijd bevriend raakte met Melancton. Van hem heeft Ursinus veel geleerd. Ur-sinus was een vurige en bekwame verdediger van het Calvinisme. Zijn leven was dienen en werken. Ur-sinus was een getrouwe dienstknecht van de Heere. Met zijn vriend en broeder Olevianus heeft Ursinus de kerken gediend. Een voorbeeld voor vandaag.

Ds. M.C. Tanis

GENERATIES

Onlangs vroeg br. Pronk mij om op een openingsavond voor de catechisanten iets te zeggen over enkele vragen die hij had opgesteld. Ik kon die vragen wel becommentarieren, maar ik ben niet bij machte het antwoord daarop te geven. Vanwege het gewicht van deze materie onderbreek ik de artikelen over de leer om aan deze vragen aandacht te geven.

Deze vragen hebben vooral te maken met de verschillende generaties. Grofweg ingedeeld in de ouderen en de jongeren. Eerste vraag luidde: Wat kunnen de jongeren van de ouderen leren. Een heel belangrijke vraag.

Kunnen we werkelijk spreken van een positieve inbreng van de zijde van de ouderen? Wat kunnen zij betekenen voor onze jeugd? Ik neig ernaar om die inbreng met vraagtekens te omringen. Dat is misschien een schokkende gedachte. Voor iedere oudere (ik bedoel hiermee dan de ouders maar vooral ook de grootouders) geldt dat er een zekere consolidatie heeft plaats gevonden. Je zou kunnen denken aan gestolde lava: eens was het vol beweging en ook vol vuur, maar er trad afkoeling op en het resultaat is dan een uitgekristalliseerde massa. Een jonge twijg kun je buigen en leiden, maar een boom van vele jaren heeft zijn vorm definitief gevonden. Allerlei vuur van de jeugd is getemperd en gedoofd. Dat heeft heel veel voordelen; stabiliteit is er een van. Oude mensen hebben heel wat zware stormen over zich heen zien komen. Sommigen hebben zelfs de oorlog nog aan den lijve ondervonden. Er zullen ernstige ziekten hen hebben geteisterd, ze maakten moeite mee zoals dagen van armoede en gebrek en ze hebben de overgang meegemaakt naar de welvaart van deze dagen. In de laatste eeuw is er meer veranderd dan in duizenden jaren daarvoor.

Als ik hen gunstig wil beoordelen, heb ik heel wat ruimte nodig om hun sterke kanten te belichten. Ik moet natuurlijk wel voorzichtig zijn, want ik behoor zelf ook tot deze groep. Ons voorgeslacht kan de beschikking hebben over een schat van ervaring en levenswijsheid. Helaas is dat niet altijd zo duidelijk merkbaar. Gedurende vele jaren mis ik in veel kerkenraden de presentie van de oudere garde. In de Schrift gelden onze ouderen toch als dragers en steunpilaren van Gods Kerk. Ons woord "ouderling" stamt af van het woord: "oudste". Uit hun kring werden in de vroegste kerk de ambtsdragers gekozen. Ik vestig ook uw aandacht op de geschiedenis van Jerobeam, die de wijze raad van de oudsten tot zijn grote schade verwierp. Van onze ouderen mogen we veel verwachten. Voorzover ik het echter kan overzien, leert de praktijk ons anders. Dat leidt tot een gemis van ervaring en kennis. Het is te vrezen dat er over hun generatie een vlag van matheid is gekomen. Dat kan te maken hebben met hun leeftijd; lichamelijk en geestelijk heeft zich een proces van veroudering voorgedaan. Maar het kan mede ook te maken hebben met gemakzucht. De luwte van pensioen en rust kan leiden tot een zijlijnpositie. Wat kunnen jongeren vooral leren van de ouderen? Ik zou het begrijpen als de jeugd hierover teleurgesteld is. Ten diepste heeft dit te maken met een gebrek aan geestelijke en bevindelijke inslag. Ik generaliseer misschien te veel, maar het gaat mij om een duidelijk waarheidsgehalte. Dit gebrek kan te maken hebben met een bescheiden opstelling: we

hebben niet gestudeerd zoals de jeugd en we kunnen de tijd nauwelijks bijbenen. Maar alles is niet gezegd met kennis; wijsheid is een ander en een beter gegeven. Ik zou hen graag aanmoedigen om meer gebruik te maken van de gaven, die de Heere ook hen, juist hen, gegeven heeft. Als we tenminste iets mogen kennen van het leven met de Heere.

Er is ook een andere kant aan deze zaak. Ik stelde al eerder dat de ouderdom naast meerdere zwakheden ook sterke voordelen heeft. De appel is meer dan de bloesem, veel meer zelfs. Ervaring en rijping zijn zeer grote voordelen. In het algemeen kan dat gezegd worden van levenservaring, dus het omgaan met droefheid en tegenslagen en het vinden van een redelijke balans. Maar ook in geestelijk opzicht kan het voorkomen, dat ouderen wijsheid bezitten als het gaat over de omgang met de Heere. Deze ouderen zijn er incidenteel gelukkig ook. Het is natuurlijk ook de vraag of onze jongeren werkelijk willen leren van het voorgeslacht. Als dat het geval mis, zoeken we het contact met hen. Een kenmerk van deze tijd kan ook zijn dat we te druk zijn met andere dingen. Geen tijd voor familiebezoek. Oma zit veilig en wel in haar eigen wereldje of in het bejaardenhuis. IK heb laatst tot tweemaal toe van stervenden die een voor een hun kinderen en kleinkinderen mochten aanspreken. Daar is wel genade voor nodig. Het getuigt echter van grote liefde voor het nageslacht.

In psalm 71 is een oudere aan het woord, die zijn roeping voelt tegenover de opkomende generatie. Ik denk verder ook aan psalm 22 en 45. In de plaats van de vaders zullen de zonen zijn. Denk ook eens aan Timotheus, die een godvrezende moeder en grootmoeder kende, terwijl zijn vader als heiden leefde. Desondanks droeg het onderwijs van de beide vrouwen vrucht. Die opvoeding is niet automatisch bepalend voor jongelui. De laatste koningen van Juda illustreren dat. Hiskia's zoon was de goddeloze Manasse, terwijl zijn vader eveneens zonder God leefde. Denk ook aan de gelijkenis van de verloren zoon. Er zullen ouders zijn die met droefheid de gangen van hun kinderen waarnemen. We beseffen dat in zulke gevallen woorden geen nut hebben. Daarom is een biddende Monica ons ten voorbeeld gegeven. Maak er werk van biddend aan uw kinderen te denken. Geef hen een vaste plaats in uw gebeden. En verder zal de grijze generatie er weet van hebben dat ze in veel tekort schoten. Dan blijft er niets anders over dan uw kinderen over te geven in de handen van de Heere, de God des verbonds.

Ds. P. Roos

De dood

Er komen nog steeds vragen binnen, en daar ben ik uiteraard heel blij mee. Met reacties op antwoorden ben ik net zo blij. Maar nieuwe vragen zijn en blijven hartelijk welkom. Want als er geen vragen meer komen heb ik niets meer te doen...

De vraag voor nu gaat over de woorden van de Heere, gericht tot Adam: “ten dage als gij daarvan eet zult gij de dood sterven”. De vraagsteller schrijft: vanuit het catechetisch onderwijs weten we dat hiermee de driefvoudige dood wordt bedoeld. 1.De geestelijke dood trad direct na de zondeval in (verduisterd in het verstand) 2.De lichamelijke dood bij het stervensuur 3.De eeuwige dood, het voor altijd van God gescheiden zijn in de verlorenheid, als we onbekeerd sterven. Nu is Christus als Borg en Middelaar de driefvoudige dood ingegaan om Borg te kunnen zijn bij Zijn Vader voor al Zijn kinderen. Maar waar ik nu niet uitkom is: wat is bij Christus nu de geestelijke dood geweest. Lichamelijk is Hij aan het kruis gestorven, de eeuwige dood in de Godverlatenheid aan het kruis, maar de geestelijke dood dan? Hij was zondeloos volmaakt naar Zijn mensheid op aarde. Toch wilde Hij de dood van Zijn kinderen in zijn volle omvang sterven in hun plaats. Zou u kunnen aangeven hoe het zit met de geestelijke dood die Hij voor Zijn kinderen wilde sterven?

Tot zover de vraag. Ik heb de vraag deze keer helemaal uitgeschreven zodat de niet gemakkelijke vraag helemaal duidelijk is voor de lezers. Ik hoop dat het antwoord ook duidelijk zal zijn. We zullen het proberen.

Adam is naar Gods Beeld geschapen en was zonder zonde. Maar hij kon wel in de zonde vallen. Daar waarschuwde de Heere hem dan ook voor. Als hij zich van zijn Maker zou afkeren zou dat de dood ten gevolge hebben. Helaas is Adam al gauw gevallen door het ingeven van satan. Wat gebeurde er met Adam op het moment van de val? Hij bleef een kind van God. Eens een kind van God, dan altijd een kind van God. Gods kind kan ook nu in de zonde vallen, maar hij kan niet van de genade vervallen. Maar wat er wel gebeurde was dat de natuur van Adam veranderde. Hij werd een zondig mens. En dat zou hij blijven tot aan zijn dood. Hij zou daarom ook zondige kinderen voortbrengen. Wordt vader Adam nu bij zijn val in de zonde een tweemens: kind van God en zondaar, zijn kinderen waren bij hun geboorte geen tweemens. Die moesten na hun geboorte wederom geboren worden. Verder werd Adam terstond een sterfelijk mens. Hij en zijn kinderen, tot op de dag van vandaag. Adam is wel oud geworden, maar uiteindelijk heeft hij ook het hoofd moeten buigen voor de koning der verschrikking. En hij stierf...Gen.5:5. Zijn dood was wel het gevolg van de zonde, maar niet de straf op de zonde. Bij zijn sterven verkreeg hij de hemelse zaligheid, zoals al Gods kinderen. Toen zijn zoon Kain stierf was dat niet alleen een gevolg van de zonde, maar tevens straf op de zonde. Kain stierf zonder Borg. Dat betekende voor hem de tweede dood, de

eeuwige dood.

Adam had wel straf verdiend, de straf van de tijdelijke dood, het sterven en daarop terstond de eeuwige dood. Maar de tweede Adam heeft in zijn plaats die straf gedragen. Als vrucht daarvan werd de tijdelijke dood een doorgang naar het eeuwige leven en zou hij door de tweede dood niet beschadigd worden.

Wat heeft de tweede Adam betekend voor de eerste Adam? Wat is de vrucht van het werk van Christus voor verloren Adamskinderen? Dit dus: bij het sterven ingaan in Gods heerlijkheid en bewaard worden voor de eeuwige dood. De eeuwige dood is de Godverlatenheid. Die dood stierf Christus voor hen aan het kruis in de drie-urige duisternis.

Van God verlaten, opdat wij nimmermeer van God verlaten zouden worden, zegt het Avondmaalsformulier.

Maar er is nog meer vrucht van Christus werk voor een ieder die in Hem gelooft, namelijk dat ze door de tijdelijke dood en het graf heen verlost worden van het lichaam der zonde, oftewel de oude mens. Bij de wederopstanding zal Adam weer geheel en al herschapen zijn naar het Beeld van God, naar ziel en lichaam beide. Het verlossingswerk en de opstandingskracht van Christus zal hierin triomferen dat Adam nu ook nooit meer vallen kan.

De nadruk ligt op de drie uren van Godverlatenheid. Toen werd de straf op de zonde gedragen en de door de zonde ontstane schuld volkomen betaald. Vanwege die betaling kon Christus als het ware weer uit die verlatenheid komen, in vrede de tijdelijke dood sterven en door het graf heen naar de opstandingsdag. En op die weg nam Hij Zijn hele Kerk mee.

Het unieke van de tweede Adam is dat Hij wel de dood in zijn volle omvang heeft gemaakt, maar als een Onschuldige. Wij zijn van nature geestelijk dood en moeten daarom wederom geboren worden. Maar Christus had geen wedergeboorte nodig. Hij was zonder zonde.

Hij heeft wel het wonder van de wedergeboorte, de levendmaking verworven, maar voor zondaren. Zelf had Hij die levendmaking niet nodig, want Hij was vanaf het prilste begin van Zijn menselijke natuur ‘dat Heilige dat uit Maria geboren werd’, Lukas 1:35. En toch wilde Hij alle konsekventies van Adams val dragen. Ook nog eens in volmaakte liefde. Liefde tot Zijn Vader en liefde tot zondaren. Veel van Christus’ werk kan ik nu nog niet begrijpen. Maar wat ik vooral niet begrijp is Zijn grote zondaarsliefde.

Ds K Hoefnagel

PROF. WISSE OVER MENSEN IN HUN GEMIS

In de volgende pastorale brief van prof. Wisse besteedt de schrijver aandacht aan mensen in hun gemis. Wat is het precies, als mensen wel hoop hebben, maar zich de belofte van de zaligheid toch niet kunnen toe-eigenen? En hoe moeten we met zulke mensen omgaan? Let u op het verschil: Zulke mensen moeten volgens Wisse niet met een zweep tot geloven worden aangezet. Daarmee worden ze alleen maar op een zandgrond geplaatst.

In plaats daarvan moeten ze gelokt worden door te spreken over de volheid die er in Christus is! | ds. A.J.T. Ruis

Het gebeurt, dat er tijdenlang een gemis wordt gekend met ontdekking en overtuiging; en dat men uit dat gemis als hongerend en dorstend uitziert naar het heil; ja, dat men weleens uit de belofte enige hoop ontvangt. Maar dat het met dat alles toch nog niet is: 'Ik weet: mijn Verlosser leeft'. Soms wel eens een aangename 'blik in de weg van de verlossing', maar verder niet. En dat dan straks, op de tijd van de Heere, de ziel tot de omhelzende en toe-eigenende daad komt, zodat er (soms in één ogenblik) als het ware een uittreden uit de donkerheid in het licht plaatsvindt. Zo'n doorbraak wordt dan ook wel genoemd: in de ruimte gebracht worden. Het is merkwaardig: evenmin als de ziel het zich soms vóór dat uur durft toe te eigenen, zomin kan ze dan nalaten, het te omhelzen...

Missende mensen

Een kenmerk van de ware missers, van de ware dorstigen is, dat zij twee dingen kennen. Enerzijds zullen zij in het soevereine van bedienende genade helemaal kunnen inkomen, en het helemaal goedkeuren, en daarom wel eens uitroepen: 'Heere, als U het mij nu eeuwig onthoudt, dan bent U in Uw recht'. Maar tevens zullen ze blijven aanhouden: 'Maar, Heere, ik kan U niet missen; al zou U mij hon-

derdmaal (schijnbaar) niet horen, ik kom voor de honderd en eerste keer terug. Ook schrei ik me liever blind, dan me gerust te stellen op een valse grond. Zelfs wil ik liever honderdmaal bidden om een zaak, die ik mogelijk in beginsel al heb, dan er niet om te blijven smeken en de zaak te missen'. Het gaat hun als de Kananese vrouw: Toen de Heere niet dadelijk antwoordde, ging ze niet terug, maar ze bleef Hem achteraan lopen met nóg harder geroep; en . . . de Heere verhoorde uit de benauwdheid.

Is hongeren en dorsten al geloof?

De vraag is meermalen gesteld: Maar is dat nu al geloof, dat hongeren en dorsten uit het gemis? Hongeren en dorsten zonder meer is nog niet het drinken en verzadigd worden zelf. Zo kan niemand ook verzadigd worden van en door zijn honger zelf. Wel zeggen we, en we onderstrepen het: Als er verzadiging zal komen, dan dient er eerst honger en dorst te wezen. En zo is het ware hongeren al een bewijs, dat het verzadigingsmanna onderweg is. Ja, nog anders en nog meer: dat hongeren en dorsten zelf als een behoefte van de ziel, als een zich uitstrekken van de ziel naar het heil, als een het niet kunnen stellen met zijn gemis – het is toch al ... een in zich insluitend heimelijk kennen en vertrouwen in beginsel. Want ze zouden niet zo begerig hongeren en dorsten, als ze toch niet tevens en heimelijk geloofden, dat er brood en wijn gereed was. Als ze niet heimelijk geloofden: Hij kan en wil en zal uitkomst geven.

Ze mogen dan honderdmaal beweren: ik heb het niet en het zal de vraag wezen of ik het ooit krijg; ja, het is recht als de Heere mij voorbijgaat; ja zelfs, ik betwijfel het, of zo iets wel voor mij is weggelegd; maar dat zij toch blijven roepen; het tienmaal opgeven en voor de elfde keer

weer terugkomen, het niet kunnen geloven, dat het voor hen is; en het dan daarover weer uitschreien, ... zie dit alles verraadt toch heimelijk, hoe het er eigenlijk en ten diepste van binnen in de ziel uitziert; aangezien in dat hongeren en dorsten toch feitelijk de hand zich naar Hem uitstrekt...

Wat te zeggen tegen deze mensen?

Probeer zo'n ziel nu niet mismoedig te maken. Begin nu vooral niet met hard toe te slaan en bijvoorbeeld te zeggen: O foei, dat is allemaal nog niets; u moet toetasten; u beledigt God met al uw geklaag; het is ongelooft; en u moet geloven enz. Wie zo te werk gaan, laten duidelijk zien, dat ze nog maar heel weinig verstaan van de verborgen werkingen des Geestes. En ze zullen dan ook weinig of geen vruchtbaar gevolg van zo'n behandeling zien. Of het moest zijn, dat ze de ziel leren het huis op een zandgrond te bouwen.

Iets anders is, of er nu niet aangedrongen moet worden naar meer. Juist! Want dat 'meer' is er. Het ligt gereed. Laat de lokstem daarom weerklinken. Hier moet de volheid van de Heere Jezus op het allervolst in het licht worden gesteld...

Wijlen prof. G. Wisse

Het boekje dat geopend is

Openingswoord op de predikantendag in Amersfoort op 18 september 2021 (samenvatting)

“De ware schat van de kerk is het heilig Evangelie van de heerlijkheid en de genade van God.” Aldus één van de stellingen van Maarten Luther in 1517. In de gave van de heilige Schrift is aan de kerk der eeuwen een kostbare schat in handen gegeven. Daar gaat het ons vandaag ook om: de hoge waarde van het Woord van God, en van de bediening van het heilig Evangelie. Op dat Woord van God, het getuigenis van apostelen en profeten, fundeert Christus Zijn kerk.

We lezen zojuist Openbaring 10. Johannes op Patmos heeft al heel wat voor zijn ogen zien gebeuren. Christus, die aan hem verschenen was, had hem opgedragen: “Schrijf, wat jij gezien hebt. Zowel wat is, als wat geschieden zal na dezen!” De zeven gemeenten van Klein-Azië en via hen de kerk van alle eeuwen wordt bekend gemaakt hoe het wereldbestuur door Christus – en met name Zijn zorg voor Zijn kerk – zal zijn gedurende het laatste der dagen: van hemelvaart tot wederkomst.

In de hoofdstukken 4-7 lezen we dat het Lam, die ook de Leeuw uit de stam van Juda is, de zeven zegels van het verzegelde boek verbreekt. Hij en geen ander stuwt de geschiedenis voort naar haar voltooiing, langs een huiveringwekkende maar voor Gods kerk troostvolle weg. In de hoofdstukken 8-11 volgt een nieuwe openbaring van, naar ik meen, ten diepste hetzelfde gebeuren. Nu niet aan de hand van zeven zegels die verbroken worden, maar van zeven engelen die achtereenvolgens de bazuin blazen. Hemels trompetgeschal, met opnieuw even zoveel ontzaglijke verschijnselen. Hemel en aarde zijn in beroering.

Er gebeurt in Openbaring 10 heel wat. Vanmorgen focus ik mij een ogenblik op het achtste vers. Johannes ziet een “sterke Engel” met in diens hand een kleine geopende boekrol. Hij hoort een stem die tot hem spreekt: “Ga heen, neem het boekje dat geopend is en dat in de hand van de Engel is, die op de zee en op de aarde staat.” Uit wiens hand ontvangt Johannes het? Ik noemde hem al: een sterke Engel. Zijn gestalte is vol van heerlijkheid en majesteit. Een regenboog is boven Zijn hoofd en Zijn verschijning is als van de zon. Het kan niet missen. Dat kan geen ander zijn dan Jezus Christus Zelf. Johannes moet Hem onmiddellijk herkend hebben. Hij ontmoette Hem eerder in deze zelfde heerlijke verschijning. Zo begint immers het boek Openbaring. De oude apostel was toen voor Hem neergevallen, als dood aan Zijn voeten. Namelijk toen de Zoon des mensen in Zijn heerlijkheid Zich aan Hem openbaarde. En nu opnieuw verschijnt Christus evenzo aan Zijn dienaar.

Met in Zijn Goddelijke hand dat boekje dat geopend is. De inhoud ervan moet gepredikt worden [10: 11]. Getrouw gepredikt worden, als het eeuwige evangelie [14: 6]. Daarvan niet afdoen. En daaraan niet toedoen. “Wee!”, zo besluit het boek Openbaring. Wee, wie dat durft! [22: 18, 19].

Vandaag zijn we bij elkaar om met elkaar te spreken – waarover? Over het Woord van God. Daar gaat het vandaag over. Over dat Woord, waarvan de apostel belijdt: “Wij hebben het profetische – en apostolische – Woord dat zeer vast is...” [2 Petr. 1: 19]. Zeer vast, want het is geen menselijk Woord, maar het is het Woord van GóD! Gods kerk belijdt: we hebben het... Jawel, maar het is gegeven goed. Ontvangen uit de hand van de verheerlijkte en verhoogde Middeelaar. Hij kwam er voor af uit de hemel. Hij heeft een boodschap voor Zijn kerk op aarde. Het is het Woord van Hem, die bekleed is met een wolk, teken van Zijn heerlijkheid; een regenboog is boven Zijn hoofd, teken van Zijn trouw; Zijn aangezicht is als de zon, teken van Zijn volmaakte heiligheid; Zijn voeten zijn als pilaren van vuur, teken van Zijn standvastigheid. Van deze Christus Gods is het Woord ons geschonken. En daarom is en blijft het Zijn Woord!

Laten we er niet lichtvaardig mee omgaan, met dat Woord van God. Laten we niet proberen dat machtige en gezagvolle Woord van Hem naar onze eigen menselijke hand te zetten. Hetzij op een traditioneel gemakzuchtige manier, hetzij op een eigenmachtig modieuze manier. Zeker van ons als dienaren wordt geëist dat wij er ten volle van overtuigd zijn dat het Woord, dat wij mogen doorgeven, het gezagvolle Woord van de heilige God is. Wij zijn slechts tolken, herauten. Van de kèrux werd niets anders gevraagd dan dat hij de stem van zijn koning getrouw vertolkte. “Alzo spreekt de Heere!” “Wij zijn dan gezanten van Christus’ wege...” Van ons allereerst wordt gevraagd de innerlijke eerbiedige houding van Samuël: “Spreek, Heere, want uw dienaar hoort!”

Johannes... - Christus geeft hem de opdracht het boekje te nemen en het op te eten. Hij moet zich er helemaal mee vereenzelvigen. Het moet bezit van hem nemen. Hij moet dat eeuwig Evangelie volledig in zich opnemen. Het moet door hem heen gaan. Bijna iets van hemzelf worden. En toch blijft het boven alles het Woord van de eeuwige God. Laten we vanuit dit woord uit Openbaring 10 overtuigd zijn en blijven van de hoge waarde van het Woord van

God. Het Woord, waarvan de apostel aan de Hebreënen schrijft, dat het “levend en krachtig is, scherper snijdend dan enig tweesnijdend zwaard...” En op een andere plaats, dat het “een kracht Gods tot zaligheid is voor een ieder die gelooft...”

Het was in 1546 dat in Geneve een nieuwe Franse bijbelvertaling verscheen. Calvijn schreef een inleiding aan de lezer. Ik besluit met een enkele aanhaling uit dat Woord vooraf. „Welke schat is toch de Heilige Schrift. Hoe uitnemend is zijn waarde en hoe onschatbaar is de winst die hij geeft. Hij is ook echt het belangrijkste en het meest kostbare goed dat we in deze wereld hebben. Want hij is de sleutel die ons de toegang opent om het koninkrijk van God binnen te gaan, opdat we zouden weten welke God we moeten aanbidden en waartoe Hij ons roept. Hij is de school van alle wijsheid, ja van wijsheid die alle menselijk onderwijs te boven gaat, en waarvoor zelfs de en-

gelen bewondering hebben. Hij is de spiegel waarin we het aangezicht van God zien om ons te veranderen tot Zijn heerlijkheid. Hij is het enige voedsel voor onze zielen om ons met het eeuwige leven te voeden. Hij is het getuigenis van Gods goede wil waardoor onze gewetens rust hebben omdat ze weten waar het heil gelegen is. Kortom - dat Woord van God is het enige middel waardoor wij van de heidenen en ongelovigen verschillen omdat wij een godsdienst hebben die bevestigd en gefundeerd is op de onwankelbare waarheid van God.”

Laat ons daarom aan die waarheid vasthouden! Immers, zo het niet is naar dit Woord, zij (wij!) zullen geen dageraad hebben. De Heere beware ons en onze kerken bij Zijn Woord.

ds. J.M.J. Kieviet

P E R S BERICHT

CONNECT JONGERENAVOND FRYSLÂN

In het najaar staat er weer een Connect jongerenavond gepland. Noteer de datum alvast in je agenda, zodat je het niet hoeft te missen! We hopen dat je er bij bent!

Datum: 12 november 2021

Thema: Zalig zijn de losers

Spreker: Marcel Vroegop

Tijd: Inloop 19:45 uur/ 20:00 uur starten

Locatie: Ald Skoalle Driesum

CURSUS GEESTELIJKE VORMING SEIZOEN 2021-2022

14 oktober 2021 Dr. A.J. van den Herik, Dordrecht
Onderwerp, Thema: “Het visioen van de derde tempel” (Ezechiël 40-48)

18 november 2021 Ds. F. van Binsbergen Rotterdam-Kralingen
Onderwerp, Thema: nog onbekend.

20 januari 2022 Prof. Dr. A. Baars, Woudenberg
Onderwerp, Thema: “Drie-enig God, U zij al d'eer”
Over de geestelijke betekenis van de drie-eenheid.

17 februari 2022 Dr. M. Klaassen, Arnhem
Onderwerp, Thema: “Het belang van de historische Adam”

17 maart 2022 Ds. J.M.J. Kieviet, Renswoude
Onderwerp, Thema: “Was de afscheiding een vergissing”

We komen bijeen in de kerkzaal van de Rehobothkerk te Middelharnis/Sommelsdijk De avond begint om 19.45 uur. Jongeren tot 18 jaar hebben gratis toegang. Uw bijdrage in de kosten zijn bepaald op € 3,50 per avond, inclusief koffie/thee.

BOEKBESPREKINGEN

Ds. A. Moerkerken, Jong geleerd...

Hellenbroek voor oud- catechisanten, gebonden, 475 blz., € 34,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3096 0.

De auteur, predikant van de Gereformeerde Gemeenten, heeft lidmatencatechisaties gegeven over het bekende vragenboekje van Hellenbroek. Het boek bevat de weergave daarvan. Niet het volledige vragenboekje ‘Voorbeeld der Goddelijke waarheden’ wordt behandeld, vooral de delen waarop de Heidelbergse Catechismus minder diep ingaat. De auteur behandelt de stof grondig. Hij plaatst daarbij eigen accenten. Het kloek boek biedt veel tot overdenking voor oud- catechisanten. Catecheten kunnen er zeker stof uit putten in het nieuwe catechisatie seizoen.

Johannes Polyander, Schijnbaar tegenstrijdige Schriftplaatsen verklaard, gebonden, 349 blz., €32,50, uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3063 2.

Dit bekende en waardevolle boek van Polyander is naar de eerste uitgave in het Nederlands (1621) hertaald door dhr. E. Kooijmans, neerlandicus. Het boek begint met het weergeven van het leven en de betekenis van Polyander (1568-1646). Hij was predikant in de Waalse gemeente te Dordrecht, hoogleraar in de theologie te Leiden en afgevaardigde naar de Dordtse Synode (1618-1619) en revisor van het Oude Testament. Polyander behandelt 122 paren van teksten die met elkaar in strijd schijnen te zijn.

ONTMOETINGS DAG MILITAIREN

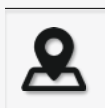
(Hersteld Hervormde Kerk i.s.m. de Christelijke Gereformeerde Kerken)

thema:

'hij reisde . . met blijdschap'

D.V. zaterdag 30 oktober 2021 | 10.00 – 14.15 uur

ECHOS Home | Leuvenumseweg 68 | 3852 AS Ermelo

Meditatie | onderlinge ontmoeting | lunch | kennismaking met drie legerpredikanten: ds. J. Kommerie (HHK) – ds. H. van Eeken (CGK) – ds. W. de Bruin (CGK)

Aanmelden: engelsharm@gmail.com | 06 51 70 67 27

DEPUTATEN
MILITAIREN
CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERKEN

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. donderdag 21 oktober 2021. Kopij graag binnen donderdag 7 oktober 2021.

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek voor Blinden en Slechthzienden). Tel. 0341-565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

VAN STAVEREN
begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegravenissen.nl
info@vanstaverenbegravenissen.nl

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting Bewaar het Pand.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,

Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978

E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116

E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.

Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 29,00,- per jaar.

Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 34,- per jaar.

Advertentietarieven op aanvraag.

Contactadres Canada:

D. Kleinjan Tel. 905-627-8556

mail: bewaarhetpand@hotmail.com

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.

Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

DE BIJBEL
EEN VERGETEN BOEK?

Het grootste aantal Duitsers beschouwt de Bijbel als een boek voor oude, zieke of eenzame mensen.

Zie onze website www.svvhed.org voor informatie of een presentatie.

Voor giften aan de
St. Vrienden van Heidelberg en Dordrecht:
NL35 ABNA 0548 9879 20

Uw Woord een lamp voor de voet

**U steunt de Gereformeerde
Bijbelstichting omdat ...**

- ... u vindt dat Gods Woord onmisbaar is
- ... de meest getrouwe bijbelvertaling u lief is
- ... u bijbelverspreiding over de hele wereld belangrijk vindt
- ... u de Bijbel altijd en overal wilt kunnen gebruiken

Wilt u ons werk steunen? Dat kan al vanaf € 2,50 per jaar
Ga naar www.gbs.nl/steun-ons-werk

**UW ADVERTENTIE
IN *KLEUR*?***

Neem contact
op met de
administratie!

* Alleen mogelijk op de achterzijde.

**Praktijk
den Uijl**

✓ **HULPVERLENING**

✓ **COACHING**

✓ **TRAINING**

✓ **TOERUSTING**

Nieuwerkerk aan den IJssel | Barneveld | Yerseke

T 010 7 411 411 | E info@praktijkdenuijl.nl

I www.praktijkdenuijl.nl

Veelal vergoed door ziektekostenverzekeraars

WIJ HEBBEN EXTRA BEMANNING NODIG!

Leerkracht groep 8a

maandag of donderdag

Leerkracht groep 8c

maandag en donderdag of vrijdag

Leerkracht/lioinstroomgroep

per D.V. 1 januari 2022

Ds. Joh. Groenewegenschool
Sportlaan 4, 4251 GD Werkendam
Directeur-bestuurder dhr. A. Geuze

GEÏNTERESSEERD?
Bezoek www.groenewegenschool.nl